aby opatřen byl pachateli nebo komusi třetímu nějaký prospěch nebo aby vyhnul se kdo povinnosti k náhradě.

V. Dle osnovy nového trestního zákona jest podvod podobně jako dle německého říšského zákonníka deliktem majetkovým. Dle této osnovy dopouští se podvodu, kdo někomu způsobí škodu na jeho jmění vyvolav lstivě nebo udržev omyl v tom smyslu, aby sobě nebo jinému opatřil majetkový prospěch (§ 273). Podvod jest zločinem, převyšuje-li škoda 1000 zl., nebo zapálí-li se v podvodném úmyslu věc pojištěná proti ohni nebo nechá-li se potopiti nebo ztroskotati loď, která pojištěna jest. Trest jest káznice od 1—10 let nebo vězení od 3 měsíců do 5 let (§§ 275 a 276). V ostatních případech jest podvod přečinem trestaným vězením od 3 dní do 6 měsíců nebo za okolností zvláště přitěžujících (ku př. přesahuje-li škoda 100 zl.) vězením od 1 týdnu do 5 let (§§ 274 a 277). Byl-li pachatel pro podvod v tuzemsku již trestán a neuplynulo-li od odpykání nebo vydání posledního trestu 5 let, může býti nalezeno na dvojnásobný trest z trestů nejpřísnějších pro podvod uložených na svobodě, avšak ne přes 10 let (§ 278). S každým trestem na svobodě uloženým pro dokonaný podvod může být spojena peněžitá pokuta až do dvojnásobného obnosu škody (§ 279).

Podzástava jest další zastavení zástavy držitelem komusi třetímu.

I. Způsob nabytí.

Práva podzástavního nabývá se tímtéž způsobem, jako práva zástavního; titul právní, jaký vyhledává se pro nabytí zástavního práva, platným jest i pro právo podzástavní. Nabýváme pak práva podzástavního při věcech movitých odevzdáním jich (tradicí) a při věcech nemovitých zápisem nadzástavního práva při zástavním právu zapsaném již ve veřejných knihách (§ 454 o. o. z.). § 454 nezmiňuje se sice výslovně, že lze nabýti podzástavního práva též symbolickým odevzdáním, avšak není pochyby, že i tento způsob nabytí zákon připouští při oněch movitých věcech, kteréž nedopouštějí hmotného odevzdání z ruky do ruky.

II. Předmět práva podzástavního.

V římském právu bylo sporno, co vlastně jest předmětem práva podzástavního: zda právo zastavujícího (jeho zástavní právo) čili věc sama. Náš obč. zákon rozřešil otázku v ten smysl, že držitel zástavy může dále zastaviti jedině svou zástavu, neboť § 454 o. o. z. jasně stanoví, že musí se podzástavnímu věřiteli podzástava vydati. Exekuce na zástavní právo samé jest tudíž nepřípustná, exekuční zájem nějaké knihovní pohledávky odnáší se ku pohledávce samotné, poněvadž nedovoluje se zcizení zástavního práva bez pohledávky; vztahujeť se zástavní právo vždycky k nějaké platné pohledávce (rozh. ze dne 3. května 1876 č. 1699 sb. 6124).

III. Oprávnění ku zřízení podzástavy.

Objem práva podzástavního kryje se úplně s objemem práva držitele zástavy, jelikož nikdo nemůže na jiného převésti více práva, než-li sám má (§ 442 o. o. z.), a jelikož § 454 o. o. z. výslovně stanoví, že držitel zástavy může svou zástavu komusi třetímu dále zastaviti jen potud, pokud jemu právo k zástavě přísluší. Držitel zástavy nemá zapotřebí k podzastavení svolení vlastníka zástavy, poněvadž mu zákon propůjčuje bezvýminečné právo zástavu dále zastaviti (podzastaviti); umluvil-li však při

původním zastavení vlastník zástavy výslovně se zástavním věřitelem, že zástava smí se dále zastaviti jen se svolením vlastníkovým, jest dle obdoby § 1098 o. o. z. zástavní věřitel povinen zjednati si ku dalšímu zastavení svolení vlastníkovo. Nezjednal-li si tohoto svolení ku podzastavení, sluší platnost tohoto jednání posuzovati dle toho, zda nový zástavní věřitel jednal poctivě (bona fide) čili nic. Věděl-li totiž o zákazu dalšího zastavení a přece převedl na sebe právo podzástavní, může se i proti němu odpírati právu podzástavnímu. Bylo-li smluveno, že ku dalšímu zastavení opatřiti jest svolení vlastníkovo, a bylo-li beze svolení tohoto podzástavní právo zřízeno, jest původní věřitel zástavní povinen vlastníkovi zástavy škodu nahraditi.

IV. Právní účinky.

1. Rozeznávati jest, zda vlastník zpraven byl o podzastavení čili nic. Byl-li o tom vyrozuměn, může odvésti svůj dluh svému věřiteli jen s přivolením věřitele podzástavního nebo dluh k soudu složiti, poněvadž zástava zůstává držiteli podzástavy zavazena (§ 455 o. o. z.). Nebyl-li však vlastník o tom vyrozuměn, má právo platiti průvodnímu věřiteli bez ohledu na věřitele podzástavního.

2. Byl-li vlastník zpraven o podzástavě, má netoliko povinnost složiti k soudu dluh splatný, nýbrž věřiteli přísluší i právo žádati za složení splatného dluhu; úmyslem zákonodárcovým jestiť patrně, obmeziti věřitele při vymáhání jeho splatné již pohledávky jen potud, pokud to vyhledávají zájmy dlužníkovy a třetích osob (rozh. ze dne 14. října 1875, č. 8136, sb. »Gl. U.« 5882).

3. Splatí-li držitel hypotheky hypotheční dluh hypothekárnímu věřiteli neohlížeje se k váznoucím ještě právům podzástavním, smí se výmaz původního práva zástavního povoliti jen s tím dodatkem, že účinek výmazu tohoto vzhledem k právům podzástavním nastoupí teprve výmazem těchto práv (§ 51, 1 odst. knih. ř.). Toto zákonné ustanovení shoduje se s § 455 o. o. z. úplně, jelikož dlužník musil se z veřejných knih přesvědčiti o tom, že ještě váznou práva podzástavní a proto měl věřitele uspokojiti jen s přivolením věřitelů podzástavních a neměl-li tohoto přivolení, dluh měl složiti k soudu.

4. Trvají-li podzástavni práva, jakkoli proveden byl výmaz v případu odst. 3, nesmí býti povoleny další zápisy na tuto hypothekární pohledávku, jestliže výmaz byl vtělen, poněvadž platné právo zástavní předpokládá platnou pohledávku a poněvadž každá třetí osoba musila se z veřejné knihy poučiti, že zanikla právě tato pohledávka, že tedy nelze na ni dalšího knihovního zápisu dosíci (§ 51, 2 odst. knih. ř.).

5. Byla-li pohledávka nějaká knihovně zjištěná zaplacena a přes to nevymazána, může třetí osoba poctivě (bona fide) jednající vydobýti si dalších zápisů na tuto, třeba zaplacenou pohledávku a nelze odpírati zápisům těmto, poněvadž nepostačí ku zrušení hypotheky pouhý zánik dluhu a statek hypothekární ručí tak dlouho, dokud dlužní úpis vymazán není z veřejných knih (§ 469 o. o. z., rozh. ze dne 1. září 1863 č. 5491, sb. »Gl. U.« č. 1778; rozh. ze dne 11. ledna 1871 č. 15239 sb. »Gl. U.« č. 4012). Věděla-li však třetí osoba v době vtělení práva podzástavního o uspokojení pohledávky, která jí má býti zástavou, lze její právo podzástavní vzíti v odpor.

6. Podzástavní hypothekář má nejprve právo své k platnosti přivésti oproti zřizovateli podzástavního práva, a nemá tedy přímého práva žalobního na dlužníka hypothekárního, poněvadž s tímto nevstoupil v přímý poměr obligační (rozh. ze dne 23. července 1878 č. 7494, sb. 7080). Důsledně může si dáti dlužník podzástavní poznamenati svoji žalobu jedině při zastavené pohledávce hypothekární (rozh. ze dne 24. února 1874 č. 1599 sb. 5281, rep. nál. č. 68).

7. Byl-li výmaz nějakého práva pouze zaznamenán, mohou sice práva podzástavní ve příčině tohoto práva býti zapsána, avšak právní jich trvání závisí na tom, bude li záznam výmazu spraven čili nic. Spraven-li záznam, vymazati sluší při zápisu spravení zároveň všecka podzástavní práva, poněvadž věřitel podzástavní nemůže dojíti více práva, než-li dobýti mohl důvěřuje v knihy veřejné a poněvadž z veřejných knih poznati musil, že při vydobytí práva podzástavního zaznamenán byl výmaz původního práva; musí tedy on nésti další právní následky (§ 50 kn. ř.).

Pohledávky.

I. Pojem.

Pohledávka jest právo jedné osoby (věřitele) na plnění osoby druhé (dlužníka) předpokládaje, že na plnění tomto má první (věřitel) majetkoprávní nebo jinaký rozumný zájem. Pohledávky náležejí ku věcem movitým i tehdy, jsou-li zjištěny na statku nemovitém (§§ 289 a 299 o. o. z.). Předmětem pohledávky může tedy býti plnění jisté věci, konání nebo i pouhé opomenutí dlužníkovo, avšak nic nedovoleného nebo nemožného. Předmět plnění musí míti pro věřitele hodnotu majetkovou; co se nedá penězitým plněním nahraditi, nemůže býti též dluhováno.

II. Druhy.

1. Pohledávky směřují buď k positivnímu plnění (dání, konání) nebo jinakému chování se — opomenutí.

2. Pohledávky mají za předmět buď plnění individuelně určité, nebo jen dle druhu určené; první nesou se ku odevzdání věci individuelně určené nebo k jinému určitému plnění, druhé odnášejí se ku plnění věci toliko dle druhu určené.

3. Zvláštní kategorii tvoří pohledávky alternativné. (viz. čl. Obligace alternativné).

4. Dělitelné a nedělitelné pohledávky liší se dle toho, je-li plnění dělitelným či nedělitelným. Dělitelným jest plnění peněžité nebo plnění jiné kvantity zastupitelných věcí, jakož i odevzdání dělitelné věci, dále ona jednání (práce), která lze rozložiti v částečné úkony mající přiměřenou cenu k celku; nedělitelným jest plnění směřující ku provedení celistvého díla (smlouva námezdní o dílo, locatio, conductio operis) a konečně nedělitelným jest i každé opominutí. Sporno jest, obsahuje-li dělitelné plnění závazek zjednati někomu dělitelného práva, jako vlastnictví, práva požívacího (usufruktu), zástavního práva na věci nedělitelné. Pro kladný náhled uvádí se, že možným jest zde plnění částečné ku př. vtělením vlastnictví ku ideálnému dílu usedlosti. Rozlišování pohledávek v dělitelné a nedělitelné jest proto důležité, že dělitelná pohledávka může částečným plněním částečně zaniknouti (§ 1415 o. o. z.), kdežto nedělitelná pohledávka nikoli; dále proto, že při více věřitelích nebo dlužnících rozpadá se dělitelná obligace ve více samostatných obligací o dílčích pohle-